

Udeležba prebivalcev Slovenije v izobraževanju odraslih 2001

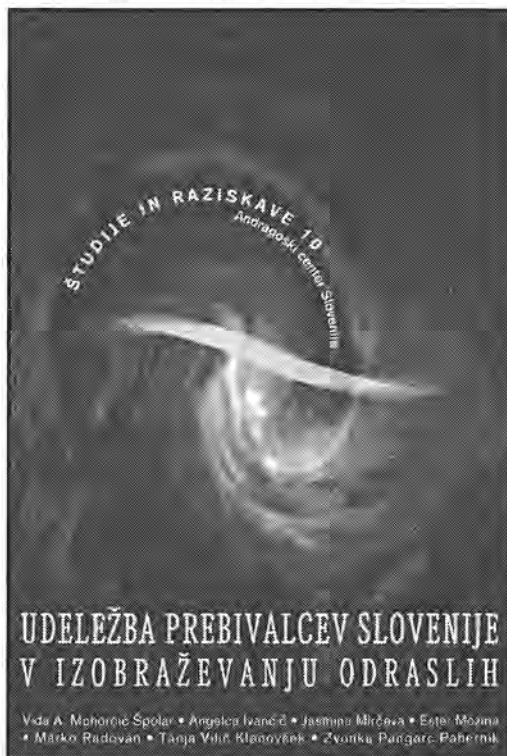
Andragoški center Republike Slovenije

Publikacijo je izdal Andragoški center Republike Slovenije v zbirki Študije in raziskave, že desete v tem nizu.

Nastala je na temelju raziskave, ki so jo opravili strokovnjaki Andragoškega centra Slovenije, in s podporo drugih, ki so to raziskavo (tudi finančno) omogočili. V raziskovalnem timu Andragoškega centra so bili dr. Vida A. Mohorčič Špolar, dr. Angelca Ivančič, mag. Jasmina Mirčeva, mag. Ester Možina, mag. Zvonka Pangerc Pahernik, mag. Tanja Vilič Klenovšek in mladi raziskovalec Marko Radovan. Pri zasnovi metodološkega inštrumentarija in izvedbi raziskave so sodelovali tudi zunanji sodelavci, predvsem metodologi in tuji eksperti, ki so obogatili sestavo publikacije.

Raziskava, ki je bila opravljena v Sloveniji, je del mednarodne raziskave in pomemben prispevek k razvoju izobraževanja odraslih v Sloveniji, še posebej, ker je narejena časovna in mednarodna primerjava. Takšna primerjava omogoča ugotavljanje razvoja na ožji nacionalni ravni in sprotno primerjanje ter tudi preverjanje v širšem mednarodnem okolju. Pri tem je bila uporabljena mednarodna metodologija z manjšimi prilagoditvami posameznim nacionalnim sistemom. Raziskava je bila izjemno obsežna in zahtevna, saj je bilo anketiranih 2558 odraslih oseb, in temu primerno obsežna in zahtevna je bila tudi obdelava podatkov. Analiza podatkov je podprta z grafičnimi

prikazi in kakovostnimi interpretacijami, prav zaradi tega je njen prispevek nedvomen; prvič imamo na voljo celovit vpogled v preučevanje stanja vključenosti odraslih v izobraževanje, ki ne temelji zgolj na kvantitativnih podatkih, pridobljenih na osnovi institucionalnega in največkrat tudi obveznega zbiranja podatkov, temveč neposredno iz "prve roke" oziroma od velikega števila odraslih prebivalcev Slovenije osebno, kar daje raziskavi posebno vrednost. Namen projekta je namreč bil ta, da rekonstruirala

pojavnost izobraževanja odraslih, njegovo vsebino, oblike, organiziranost, determiniranost, razlike in razvojne trende v različnih časovnih obdobjih v sklopu nacionalnega in mednarodnega konteksta. Iz vsega navedenega izhaja, da je celotna raziskava, ki je ovrednotena v tem končnem poročilu, nedvomen prispevek k andragoški, sociološki, ekonomski, organizacijski in psihološki znanosti: izobraževanje odraslih je osvetlila iz povsem novega zornega kota in mu dala novo kakovost, ki se odraža v zadovoljevanju potreb po znanju ne glede na obliko organiziranosti izobraževanja.

Podobna raziskava je že bila opravljena leta 1987 v okviru Slovenskega javnega mnenja in obdelana v raziskavi "Odrasli prebivalci Slovenije v izobraževanju" (Jelenc, 1987), vendar je bila zaradi vključenosti v druge raziskovalne okvire omejena po obsegu in vzorcu prebivalstva. Toda prav ta raziskava je

Za boljšo predstavljenost o tej publikaciji je potrebno poudariti, da primerjava odraslih dejavnih v izobraževanju v letih 1998 in 1987 kaže, da se udeležba pri izobraževanju ali pa vsaj pripravljenost za izobraževanje pri vseh kategorijah prebivalstva povečujeta; le nekoliko bolj pri kategorijah, ki imajo več možnosti dostopa do izobraževanja. Prav tako je ugotovljen opazen premik k večji dostopnosti izobraževanju pri ženskah v primerjavi z moškimi. Kategorije, ki so tudi v preteklosti imele več možnosti za izobraževanje (zaposleni, z višjim zaposlitvenim položajem), jih imajo tudi sedaj, za kategorije, ki so bile v preteklosti prikrajšane, pa velja, da kljub relativno ugodnejšim rezultatom še bolj zaostajajo za prvimi (starejši, slabše izobraženi). Ugotovljena je občutna rast deleža tistih, ki bi se želeli izobraževati, kar je pomemben pozitiven premik.

spodbudila vključevanje podobnih vprašanj tudi v zdajšnjo raziskavo in je bilo zato mogoče narediti tudi longitudinalno časovno primerjavo. V raziskavi iz leta 1998 se participacija v izobraževanju šteje kot sodelovanje odraslih v organiziranih učnih dogodkih, ki trajajo več kot pet ur na leto ne glede na področje izobraževanja in formalnost ali neformalnost izobraževanja. Kljub temu, da niso bile vključene nekatere sestavine učenja in informiranja odraslih (poljudno-znanstvene, dnevno-informativne oddaje, članki ipd.), je s to raziskavo vendarle bila dosežena širša opredelitev izobraževanja odraslih v smislu vseživljenjskega učenja in zadovoljevanja izobraževalnih potreb po različnih poteh, saj se tako pojavna kot terminološka formaliziranost in neformaliziranost izobraževanja izenačujeta in zlivata v učenje, le motivi in potrebe so različni in v tem primeru tudi edini pomembni.

Ugotovljeno je bilo tudi, da so odrasle najbolj zanimale vsebine s področja družbenih, poslovnih ved in prava, najmanj sta jih zanimala kmetijstvo in veterina. Večjih razlik pri spolu ni bilo, zanimivo pa je, da nižja, kot je izobrazba, pogostejše so odločitve za bolj praktično usmerjeno izobraževanje. Pri zaposlenih prevladujejo vsebine strokovnega značaja, pri brezposelnih pa socialnega značaja. Prevladujejo krajši programi neformalnega izobraževanja, formalnega izobraževanja pa se udeležujejo pretežno mlajši prebivalci. Po namenu izobraževanja prevladujejo programi izobraževanja za potrebe dela. Ugotovljena je tudi relativno visoka uporabnost znanja.

Glede na to, da raziskava predstavlja doslej najcelovitejšo primerjalno analizo participacije odraslih v izobraževanju tako na nacionalni kot tudi na mednarodni ravni, saj je zajela 10,3 odstotka svetovnega prebivalstva, starega od 16 do 65 let, je vrednost te raziskave še toliko večja, ker pridobljeni

podatki in njihova obdelava ter medsebojna in tudi mednarodna primerjava prispevajo k izboljšanju prakse izobraževanja prebivalstva v slovenski družbi, prispevajo k razvoju celotnega sistema izobraževanja odraslih v Sloveniji in seveda tudi k razvoju andragoških, socioloških, organizacijskih, ekonomskih in psiholoških teorij na tem področju. Publikacijo je vsekakor potrebno prebrati, saj je dobrodošel pripomoček za vse, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih; v njej je mogoče najti nekatere predloge za spodbujanje in povečanje dostopnosti izobraževanja in učenja odraslih prebivalcev Slovenije.

Dr. Slavica Černoša